C/2026/3539

22.7.2026

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru

Zákaz konverzních praktik v Evropské unii

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(C/2026/3539)

Zpravodaj: **Pascal DEBAY**

Spoluzpravodaj: **Ionuț SIBIAN**

Poradci	Peter DUNNE (pro zpravodaje, skupina II) Ana-Bianca OPREA (pro spoluzpravodaje, skupina III)
Rozhodnutí plenárního shromáždění	4. 12. 2025
Právní základ	čl. 52 odst. 2 jednacího řádu
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato v sekci	24. 2. 2026
Přijato na plenárním zasedání	29. 4. 2026
Plenární zasedání č.	605
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	169/3/9

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV důrazně odsuzuje veškeré formy konverzních praktik, které mají u lidí měnit, potlačovat nebo vymazat sexuální orientaci, genderovou identitu nebo její vyjádření. Konverzní praktiky porušují absolutní zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení anebo trestu.

EHSV doporučuje, aby

1.2 Evropská komise (dále jen „Komise“) předložila návrh právně závazného celounijního zákazu konverzních praktik v EU (dále jen „zákaz“). Na jeho základě by měly být zakázány veškeré činnosti a propagování činností, které mají u lidí měnit, potlačovat nebo vymazat sexuální orientaci, genderovou identitu nebo její vyjádření;

1.3 zákaz byl formulován komplexně a přesně a jasně definoval činnosti, které se považují za konverzní praktiky;

1.4 na základě zákazu byly postaveny mimo zákon praktiky zaměřené na konverzi dětí či dospělých, včetně propagace těchto praktik. Zákaz by se měl vztahovat na všechny veřejné, soukromé, profesní i neprofesní subjekty, které konverzní praktiky provádějí nebo propagují. Osobám, které byly podrobeny konverzním praktikám, by ze zákazu neměla plynout žádná trestní nebo občanská odpovědnost;

1.5 byly v rámci zákazu stanoveny přiměřené tresty pro ty, kdo konverzní praktiky provádějí nebo je propagují. Tyto tresty by měly odrážet závažnost újmy způsobené konverzními praktikami a měly by být dostatečné přísné, aby odrazovaly od provádění nebo propagování těchto praktik;

1.6 zákaz řešil i pohlavní znaky s cílem chránit intersexuální osoby před neterapeutickými a nekonsensuálními zákroky, které představují jednu z forem konverzních praktik, jelikož vynucují binární genderovou identifikaci;

1.7 Komise ve spolupráci s organizovanou občanskou společností prováděla každoroční hodnocení s cílem dohlížet na uplatňování zákazu horizontálně i vertikálně ve všech členských státech. Zákaz bude účinný pouze tehdy, bude-li zároveň s ním zaveden účinný mechanismus monitorování;

1.8 Komise financovala specializovanou odbornou přípravu pro významné odborníky, aby byli s to identifikovat konverzní praktiky a podporovat osoby, které jim byly podrobeny. Dále by měla zajistit spolupráci s nevládními organizacemi, které se zaměřují na LGBTIQ+ osoby a které hrají klíčovou roli při podpoře v první linii, při monitorování, podávání zpráv a specializované pomoci, a náležité financování těchto organizací;

1.9 Komise financovala vzdělávání a osvětu s cílem zlepšit informovanost veřejnosti o konverzních praktikách. Větší povědomí veřejnosti má rozhodující význam pro odhalování a vymýcení těchto praktik. Komise by tato opatření měla zahrnout do svého programu zaměřeného na konverzní praktiky v rámci Strategie pro rovnost LGBTIQ+ osob na období 2026–2030.

2. **Obecné připomínky**

2.1 Cílem evropské občanské iniciativy je vyzvat Komisi ke stanovení právního zákazu konverzních praktik, které jsou zaměřeny na LGBTIQ+ osoby v EU ([1]). Tyto praktiky, jimž se obvykle říká „konverzní terapie“, mají údajně u lidí měnit nebo potlačit sexuální orientaci, genderovou identitu nebo její vyjádření.

2.2 Podle Organizace spojených národů, Komisaře Rady Evropy pro lidská práva a Agentury Evropské unie pro základní práva (FRA) jsou konverzní praktiky kruté, nelidské a ponižující a potenciálně srovnatelné s mučením. Mnoho dalších zainteresovaných stran se u orgánů a institucí EU a u Rady Evropy výslovně zasazovalo o zákaz konverzních praktik, mimo jiné Evropský parlament, Parlamentní shromáždění Rady Evropy a Kongres místních a regionálních orgánů.

2.3 Iniciativa byla zahájena v lednu 2024 francouzským sdružením Against Conversion Therapy (ACT), rychle si získala podporu a shromáždila 1 128 063 podpisů. Komise má povinnost se k ní do 18. května 2026 vyjádřit a v hlavních rysech popsat veškerá opatření, která v reakci na ni hodlá přijmout.

2.4 V současné době jsou konverzní praktiky v různé míře zakázány v osmi členských státech EU: v Belgii, na Kypru, ve Francii, v Německu, v Řecku, na Maltě, v Portugalsku a ve Španělsku. Ve zbývajících devatenácti členských státech neexistuje žádný konkrétní právní zákaz ani rámec, který by takové praktiky omezoval. Zákazy byly vydány i v Norsku a na Islandu a také v zemích mimo Evropu, například v Kanadě, na Novém Zélandu a v Ekvádoru.

2.5 EHSV tuto významnou evropskou občanskou iniciativu uvítal s velkým zadostiučiněním, protože zákaz konverzních praktik požadoval již dříve ([2]).

2.6 EHSV konstatuje, že podle výsledků 3. průzkumu agentury FRA o LGBTIQ osobách podstoupil nějakou formu „konverzní terapie“ každý čtvrtý respondent ([3]). V 11 % byly tyto praktiky údajně prováděny ze strany rodinných příslušníků a v 5 % je prováděli členové náboženských organizací. Mezi oznámenými případy figurovalo fyzické násilí (3 % respondentů), sexuální násilí (1 %) a slovní urážky nebo ponižování (14 %). Takovýmto „konverzním terapiím“ byla vystavena polovina transsexuálních žen (47 %) a transsexuálních mužů (48 %). 76 % respondentů uvedlo, že s těmito „terapiemi“ nesouhlasili, a 13 % jich odpovědělo, že konverzní praktiky podstoupili na nátlak nebo pod výhružkou. I přes rozdíly v těchto údajích z tohoto průzkumu vyplynulo, že konverzní praktiky se v EU provádějí ve znepokojivém rozsahu.

([1]) Evropská občanská iniciativa *Zákaz konverzních praktik v Evropské unii*, registrační číslo Komise: ECI(2024)000001.

([2]) Úř. věst. C 286, 16.7.2021, s. 128; Zpráva skupiny Základní práva a právní stát (Evropský hospodářský a sociální výbor) na konci prvního cyklu pro jednotlivé země: *FUNDAMENTAL RIGHTS AND THE RULE OF LAW National developments from a civil society perspective 2018-2024* (Základní práva a právní stát – Vnitrostátní vývoj z hlediska občanské společnosti, 2018–2024), s. 39.

([3]) Agentura Evropské unie pro základní práva, *LGBTIQ equality at a crossroads: progress and challenges* (Rovnost LGBTIQ osob na křižovatce: pokrok a výzvy), 2024, s. 23.

2.7 EHSV zdůrazňuje, že osoby, které byly podrobeny konverzním praktikám, musí být výslovně uznány za „oběti“ zločinů z nenávisti a musí být chráněny podle směrnice o právech obětí. Musí mít přístup ke specializovaným podpůrným službám, právní pomoci a ochraně před sekundární viktimizací při soudních řízeních, bez ohledu na to, zda konverzní praktiky prováděli například rodinní příslušníci, náboženští rádci či zdravotnický personál.

2.8 EHSV upozorňuje na skutečnost, že konverzní terapie nemají žádný vědecký základ a mají negativní dopady. Například vyvolávají nebo umocňují pocity studu, viny, odporu vůči sobě samému a bezcennosti. To může vést k vyšší míře depresí, úzkostí, posttraumatických stresových poruch (PTSD), myšlenek na sebevraždu a pokusů o sebevraždu. Takovéto narušení duševního zdraví a pohody postihuje lidi všech věkových skupin, obzvlášť devastující je však pro děti a mladé dospělé. Významné lékařské a psychologické organizace odsoudily konverzní praktiky jako vědecky nepodložené, neúčinné, nebezpečné a neslučitelné s lidskými právy ([4]). Navíc mají konverzní praktiky negativní vliv na veřejnost, protože posilují mylné a stigmatizující přesvědčení, že sexuální orientaci a genderovou identitu nebo její vyjádření lze – nebo je třeba – „vyléčit“.

2.9 EHSV zastává názor, že praktiky konverze jsou porušováním lidských práv a že potenciálně porušují řadu záruk stanovených v Evropské úmluvě o lidských právech ([5]) (EÚLP, ETS č. 5), včetně článků 2, 3, 8, 9, 10 a 14 a také článku 1 protokolu č. 12 k úmluvě. V článku 3 EÚLP je stanoven zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení anebo trestu. Evropský soud pro lidská práva shledal, že praktiky způsobující závažnou fyzickou nebo psychickou újmu – jako jsou nucené lékařské zákroky, elektrické šoky nebo donucovací psychologická manipulace – mohou být v rozporu s článkem 3 EÚLP ([6]).

2.10 Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru leží velmi na srdci ochrana práv dětí. U dětí je totiž velká pravděpodobnost, že budou podrobeny „konverzní terapii“ a že na ně bude mít velmi závažný dopad. Právo rodičů na kontrolu nad jejich dětmi a péči o ně je omezeno nejlepším zájmem dítěte. Nezávislý odborník OSN na ochranu proti násilí a diskriminaci na základě sexuální orientace a genderové identity konstatoval, že nařizování konverzních terapií u dětí je v rozporu s jejich nejlepším zájmem ([7]).

2.11 EHSV bere na vědomí novou Strategii pro rovnost LGBTIQ+ osob na období 2026–2030, v níž EU stvrzuje svůj závazek k rovnosti a upřednostňuje provádění a spolupráci, včetně podporování členských států při potlačování šíření konverzních praktik ([8]). Komise se zavázala, že evropskou občanskou iniciativu zohlední, a EHSV ji naléhavě vyzývá, aby navrhla zařadit konverzní praktiky mezi „trestný činy EU“ podle čl. 83 odst. 1 SFEU a uznala je za zločiny z nenávisti, což bude zárukou stejné úrovně ochrany po celé EU.

2.12 Profesní organizace v celé Evropě, včetně sdružení psychologů, psychiatrů, psychoterapeutů a poradců v jednotlivých členských státech, konverzní praktiky formálně zakazují. Tyto profesní zákazy mají sice důležitou preventivní funkci, přesto jsou i nadále pouhými etickými pokyny a nikoli právními zárukami a míra jejich prosazování se v rámci EU liší. Právní zákazy umožňují silnější a konzistentnější formu ochrany, která doplňuje etické standardy dodržované odborníky na duševní zdraví.

2.13 EHSV zdůrazňuje, že konverzní praktiky způsobují závažnou sociálně-ekonomickou deprivaci a vysokou míru sociálního vyloučení osob, které jim byly podrobeny. Psychické trauma, které si z nich odnesly, včetně depresí a posttraumatických stresových poruch, vážně narušuje zaměstnatelnost takových jedinců a jejich pracovní výkon. Má-li být zaručeno plné začlenění LGBTIQ+ osob na trhu práce, musí členské státy tyto újmy uznat za překážky zaměstnanosti a poskytovat integrované asistenční služby, které obětem pomohou se znovu zapojit do profesního života.

([4]) Viz např. Evropská psychiatrická společnost, EPA Statement on conversion „therapies“ and LGBTQ Patients (Prohlášení Evropské psychiatrické společnosti ke konverzním „terapiím“ a LGBTQ pacientům).

([5]) Čl. 6 odst. 2 SEU stanoví, že Evropská unie „přistoupí k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod“.

([6]) Viz např. *V. C. proti Slovensku*, věc. č. 18968/07 (Evropský soud pro lidská práva, 8. listopadu 2011); *Spivak proti Ukrajině*, věc č. 21180/15 (Evropský soud pro lidská práva, 5. června 2025).

([7]) Zpráva nezávislého odborníka OSN na ochranu proti násilí a diskriminaci na základě sexuální orientace a genderové identity, Practices of so-called „conversion therapy“ (Praktiky tzv. „konverzní terapie“), 2020.

([8]) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Unie rovnosti: strategie pro rovnost LGBTIQ osob na období 2026–2030, COM(2025) 725 final.

2.14 Komise by měla ve spolupráci s členskými státy přijmout opatření zaměřená na boj proti dezinformacím ohledně konverzních praktik, zejména na internetu. K zabránění propagování těchto škodlivých praktik je nutné zavést mechanismus k monitorování provádění směrnice o audiovizuálních mediálních službách a nařízení o digitálních službách.

2.15 Unijní programy financování by měly být úzce provázány s dodržováním evropských hodnot (článek 2 SEU) a tímto dodržováním podmíněny. EHSV doporučuje provádět u projektů financovaných z prostředků EU ex ante a ex post audity rozmanitosti, aby bylo zaručeno, že nepodporují konverzní praktiky. Navíc by měly být v rámci programu CERV přiděleny zvláštní finanční prostředky nevládním organizacím poskytujícím právní a psychologickou podporu obětem.

2.16 EHSV je obecně velmi znepokojen porušováním lidských práv, které je motivováno politickým nebo náboženským přesvědčením, zejména pak u LGBTIQ+ osob. Diskriminace, násilí a mučení namířené proti jednotlivcům v EU je v rozporu se základními hodnotami EU, jimiž jsou tolerance a svoboda.

3. **Konkrétní připomínky**

Trestněprávní zákaz konverzních praktik

3.1 EHSV uznává, že v celé Evropě stále probíhají debaty o nejúčinnějších prostředcích boje proti konverzním praktikám.

3.2 Z členských států EU, v nichž platí zákaz, se většina z nich rozhodla pro zavedení trestní odpovědnosti. Ačkoli může hrozba trestní odpovědnosti některé jednotlivce, kteří byly podrobeni konverzním praktikám, odradit od nahlášení zneužívání, je použití trestního práva nejlepším způsobem, jak uznat značné škodlivé dopady konverzních praktik, a bude mít také zřejmě větší odrazující účinek než občanskoprávní postihy.

3.3 Je sice možné, že v některých členských státech by již na trestání konverzních praktik bylo možné uplatnit platné trestněprávní nebo občanskoprávní předpisy, ale spoléhat se na platné zákony a nezavést konkrétní právní zákaz konverzních praktik by znamenalo, že bude opomenut nejen symbolický význam výslovného zákazu, ale budou též ignorovány obtíže, s nimiž se mohou potýkat některé osoby, které jim byly podrobeny, pokud by musely zneužití, jemuž byly vystaveny, zasazovat do obecnější definice újmy podle trestněprávních nebo občanskoprávních předpisů.

3.4 Ačkoli je trestní právo značným odstrašujícím prostředkem, upozorňuje EHSV na skutečnost, že každý trestní zákaz konverzních praktik musí být chápán jako součást restorativní justice. Tresty by měly být doplňovány povinnou výchovou pachatelů a, co je zásadní, silnou sociální podporou pro osoby, které byly podrobeny konverzním praktikám, aby strach z trestního stíhání neodrazoval od ohlašování případů, k nimž došlo v kontextu rodiny nebo náboženské komunity.

Praktický rozsah zákazu konverzních praktik

3.5 Všechny celounijní zákazy týkající se konverzních praktik musí být formulovány komplexně a přesně, a to zejména v případě, kdy je takový zákaz trestněprávní.

3.6 Celounijní zákaz musí jasně definovat činnosti, které se považují za konverzní praktiky. Jednotná definice konverzních praktik, na níž by se shodly všechny členské státy, sice neexistuje, nicméně EHSV má za to, že by taková definice měla zahrnovat celou paletu zneužívajícího chování (včetně fyzického, emocionálního a finančního), které lze využít ve snaze změnit sexuální orientaci, genderovou identitu nebo její vyjádření.

3.7 Celounijní zákaz se musí vztahovat jak na provádění konverzních praktik, tak i na jejich propagaci. Zákaz propagování, který je běžný v členských státech, které již konverzní praktiky prohlásily za nezákonné, je nezbytný k omezení přístupu k těmto praktikám a k náležitému stíhání těch, kdo sice sami konverzní praktiky nevykonávají, ale k takovým činnostem navádějí.

3.8 EHSV doporučuje, aby celounijní zákaz konverzních praktik měl stejně jako u podobných trestných činů extrateritoriální účinek, a bylo tudíž možné zakázat přesun osoby, která má být podrobena konverzním praktikám v jurisdikci mimo EU, mimo její území.

Chráněné důvody pro zákaz konverzních praktik

3.9 EHSV doporučuje, aby se celounijní zákaz konverzních praktik vztahoval na snahy měnit u lidí *sexuální orientaci, genderovou identitu nebo její vyjádření*. Tyto tři důvody v současné době figurují v právních předpisech o konverzních praktikách platných v Belgii, na Kypru, v Řecku, na Maltě, ve Španělsku a v Portugalsku.

3.10 Ačkoli je *vyjádření genderové identity* v evropských právních předpisech v oblasti lidských práv málo obvyklým konceptem, soustředí se konverzní praktiky zaměřené na transsexuální a nebinární osoby často na vnější vyjádření jejich genderové identity, což může být faktorem nejzávažnějších forem újmy související s „konverzí".

3.11 Celá Evropa se proti zahrnutí *genderové identity* stavěla negativně, neboť tím byla omezována schopnost lékařů vést lékařsky indikované rozhovory o genderové identitě. EHSV však konstatuje, že neexistuje žádný důvod, proč by celounijní zákaz nemohl být formulován tak, aby umožňoval poskytovat v dobré víře veškerou příslušnou a z lékařského hlediska vodnou péči, včetně rozhovorů o pohlaví dotčené osoby v minulosti. Celounijní zákaz by měl jasně rozlišovat mezi „pozitivní péčí" a škodlivými pokusy o „konverzi". Toto vymezení je nezbytné pro ochranu zdravotnických pracovníků, kteří poskytují etickou podporu.

3.12 EHSV zdůrazňuje, že celounijní zákaz konverzních praktik by měl řešit i pohlavní znaky, aby byly intersexuální osoby chráněny před lékařsky zbytečnými a nedobrovolnými zákroky, které představují jednu z forem konverzních praktik, jelikož vynucují binární genderovou identifikaci. Na základě svých předchozích stanovisek vyzývá EHSV k úplnému zákazu „mrzačení intersexuálních osob" ([9]).

3.13 EHSV důrazně doporučuje, aby bylo v rámci celounijního zákazu konverzních praktik jednoznačně stanoveno, že zamezení těmto praktikám v souvislosti se *sexuální orientací* neopravňuje k odepření klinicky vhodné zdravotní péče transsexuálním a nebinárním dětem.

Osobní rozměr zákazu konverzních praktik

3.14 Ve všech členských státech EU, které již konverzní praktiky zakázaly, panuje široká shoda na tom, že by se zákaz měl vztahovat na všechny děti bez výjimky. EHSV tento přístup také podporuje, neboť uznává mimořádnou zranitelnost dětí vůči škodlivým účinkům konverzních praktik.

3.15 U dospělých je i nadále k diskusi, zda by právní předpisy měly zakazovat konverzní praktiky u všech dospělých, nebo zda by se zákaz měl vztahovat pouze na ty dospělé jedince, kteří nemohou poskytnout nebo neposkytnou svobodný a informovaný souhlas s takovými praktikami, jako je tomu na Maltě, v Řecku a Německu. Posledně jmenované pojetí staví na právu autonomních jedinců na sebeurčení a svobodnou volbu, i když se tím dospělý člověk vystavuje škodlivému nebo zneužívajícímu chování.

3.16 EHSV uznává, že specifické společenské a kulturní okolnosti, za nichž se obvykle konverze provádějí, významně podrývají schopnost dospělých osob – bez ohledu na jejich věk – poskytnout *svobodný* nebo *informovaný* souhlas. EHSV proto doporučuje, aby se celounijní zákaz konverzních praktik vztahoval jak na děti, tak i na všechny dospělé. V případě, že zákaz připustí možnost, že dospělí mohou souhlasit s činnostmi, které spadají do definice konverzních praktik, měla by být v právních předpisech – jako je tomu například na Maltě – určena široká škála faktorů, které činí poskytnutý souhlas neplatným.

3.17 V souvislosti s osobami provádějícími konverzní praktiky EHSV doporučuje, aby měl celounijní zákaz odpovídající široký dosah a vztahoval se i na všechny veřejné, soukromé, profesní i neprofesní subjekty, které provádějí nebo propagují činnosti, jejichž účelem je měnit u lidí sexuální orientaci, genderovou identitu nebo její vyjádření.

3.18 Mohlo by být účelné, kdyby byly v rámci celounijního zákazu identifikovány konkrétní subjekty nebo kdyby byla uložena větší odpovědnost jednotlivcům (například rodičům, pedagogům nebo klinickým či sociálním pracovníkům) provádějícím konverzní praktiky u osob, které jim důvěřují. Osoba nebo skupina osob by se však neměla vyhnout odpovědnosti pouze na základě toho, že jednala mimo rámec své oficiální role nebo formalizovaného/profesionálního vztahu s osobou, která byla podrobena konverzní praktice.

([9]) Úř. věst. C 286, 16.7.2021, s. 128.

Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání

3.19 Svobody myšlení, svědomí a náboženského vyznání jsou všude v Evropě uznávány jako základní hodnoty a jsou chráněny článkem 9 Evropské úmluvy o lidských právech a článkem 10 Listiny základních práv Evropské unie.

3.20 Zákazy konverzních praktik jsou obvykle kritizovány proto, že nepřípustně omezují právo pachatelů i obětí svobodně vyznávat své náboženské přesvědčení. EHSV uznává význam náležité ochrany svobody náboženského vyznání a podotýká, že zákazy konverzních praktik nevyžadují a ani by neměly vyžadovat, aby věřící lidé nebo náboženské organizace měnili své přesvědčení o sexuální orientaci, genderové identitě a jejím vyjádření.

3.21 Svoboda náboženského vyznání je podmínečným právem a nelze se na ni odvolávat k ospravedlnění násilí nebo diskriminace vůči jiným lidem z důvodu jejich sexuální orientace, genderové identity nebo jejího vyjádření. EHSV proto doporučuje, aby v rámci celounijního zákazu nebyla stanovena výjimka pro ty, kdo tvrdí, že konverzní praktiky provádějí nebo propagují v souladu se svým náboženským přesvědčením.

Tresty ukládané v rámci zákazu konverzních praktik

3.22 V členských státech, které již přijaly zákazy konverzních praktik, se ukládá celá řada trestů, od trestu odnětí svobody po peněžité tresty. V zájmu zajištění účinnosti celounijního zákazu konverzních praktik EHSV doporučuje, aby za jeho porušování byly ukládány přiměřené tresty, které budou odrážet závažnost spáchaného trestného činu.

3.23 V návaznosti na přijetí celounijního zákazu by členské státy měly mít povinnost zavést – v případě potřeby i v rámci přeshraniční spolupráce – odpovídající mechanismy monitorování, vyšetřování a postihování konverzních praktik, pokud k nim dojde.

3.24 Za určitých okolností by bylo účelné, kdyby byly v souvislosti s celounijním zákazem uznávány přitěžující okolnosti, jako je věk osoby, která byla podrobena konverzní praktice, nebo existence vztahu důvěry, které mohou mít vliv na tresty ukládané za provádění nebo propagování konverzních praktik.

3.25 V případě, že se celounijního zákazu konverzních praktik dosáhne trestněprávním způsobem, může být rovněž účelné zavést občanskoprávní, správní nebo regulační postihy, jako je odejmutí nebo pozastavení profesní licence nebo práva vykonávat povolání v určitém oboru.

V Bruselu dne 29. dubna 2026.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Séamus BOLAND